

Helsingin kaupunki
Sosiaali- ja terveystoimisto

Savuton Helsinki –ohjelma

Kuva: Helsingin kaupungin aineistopankki

Sosiaali- ja terveislautakunta 15.3.2016

Hallintoylihoitaja Marketta Kupiainen ja erityissuunnittelija Tarja Saarinen

Savuton Helsinki –ohjelma

- Tupakoinnin ehkäisy ja vähentämisen toimenpideohjelma vuosille 2007-2015. Ohjelma on valtuustotasoinen.
- Savuton Helsinki
- Helsingiläisten lasten ja nuorten tulee voida kasvaa savuttomassa ympäristössä.
- Savuton Helsinki on ensisijaisesti kansanterveysohjelma, joka kohdentuu sekä koko väestöön että riskiryhmiin.
- Helsingin kaupunki on Suomen suurin kuntatyönantaja, joka kantaa vastuun työntekijöidensä terveydestä kohdentamalla ohjelman toimenpiteitä ja tukitoimia henkilöstön tupakoinnin vähentämiseksi.
- Ohjelmassa on mukana sosiaali- ja terveystoimen lisäksi opetusvirasto, nuorisotoimi, työterveyskeskus, ympäristökeskus ja useita järjestöjä.

Ohjelman tärkeimmät virstanpylväät ja toimenpiteet

- Valmistelun aloittaminen 2005
- **Valtuuston päätös 29.11.2006**
- Khs operatiiviset määräykset 4.12.2006

Ohjausryhmän perustaminen

Julistautuminen savuttomaksi kaupungiksi

- Savuton kaupunki -kyltit hallintokunnille
- Savuton psykiatria
- Tupakkaklinikka aloittaa
- Työterveyskeskuksen vieroitusinterventiomallit

- Savuttomuus ammatillisissa oppilaitoksissa -projekti
- Suun terveydenhuollon savuttomuusinterventio

- Henkilökunnan tupakoimattomuus 2.6.2010
Maaomaloitten savuttomuus
Kaupunginvaltuusto
- Tarkastuslautakunta

- Pysyväisohje henkilöstön savuttomuudesta
- Työterveyskeskuksen vieroitusinterventiomallit
- Opas päihdetoimintasuunnitelman laatimiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa

Paras savuton työpaikka

- Savuton Pääkaupunkiseutu -hanke 2011-2013
- Savuttomuuskysely 2011 (Savuton PKS) (Taloustutkimus Oy)
- Nuorisoasiainkeskuksen Savuton NK (tyke ja Savuton PKS)
- Toimintamalli tupakoimattomuuden tukemiseen alasteen kouluissa

Savuttomuus interventiomalli *Neuvolat ja terveysasemat*

- Henkilökuntatoimintamalli NK (Savuton PKS)
- Nuuskamateriaalit nuorille
- Ohje nikotiinikorvaushoidosta *Neuvolat*

- Ympäristökeskuksen koulujen savuttomuusvalvonta-projekti 2014-2015
- Savuttomuuskysely 2014 (Taloustutkimus Oy)

Sydäniiton kunniainnointi sydänterveyden edistämisestä

- Pakka -toimintamalli
- Ohjelman päättyminen

2005-2006

2007

2008

2009

2010

2011

2012

2013

2014

2015

- Helsingissä
- Suomessa

- Ravintolatupakoinnin kieltö
- Tupakkatuotteiden vähittäismyynti luvanvaraiseksi

- Savuton Suomi -verkosto

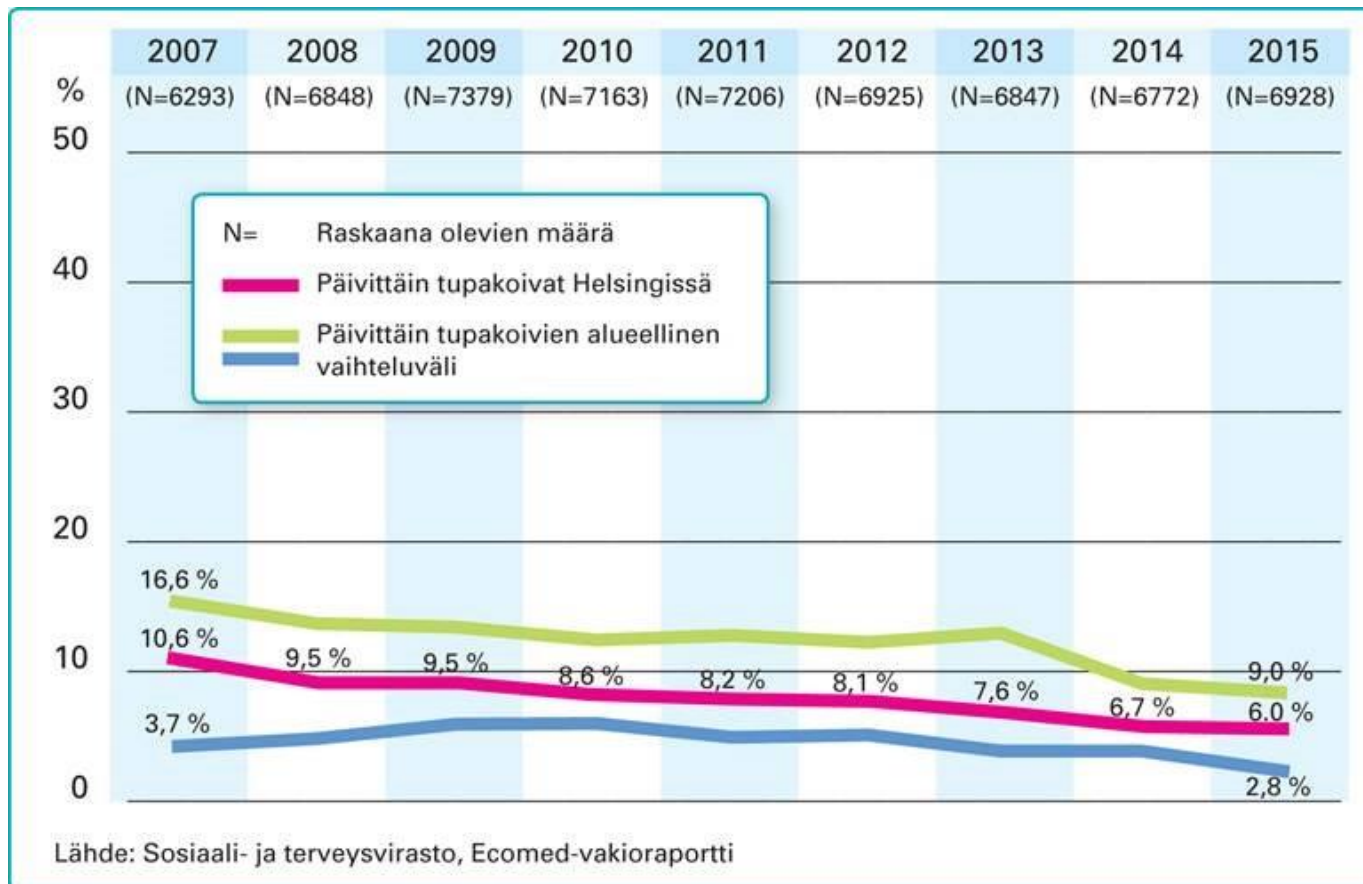
- Esilläpitokieltö vähittäismyyntiin

- Savuton kunta -toimenpideohjelma

- Tupakkatuotteiden myyntikieltö automaattisista myyntilaitteista

Raskaana olevien päivittäinen tupakointi ja tupakoinnin alueellinen vaihteluväli Helsingissä vuosina 2007 - 2015 (%)

Nuorten päivittäinen tupakointi Helsingissä 2004-2013 (%)

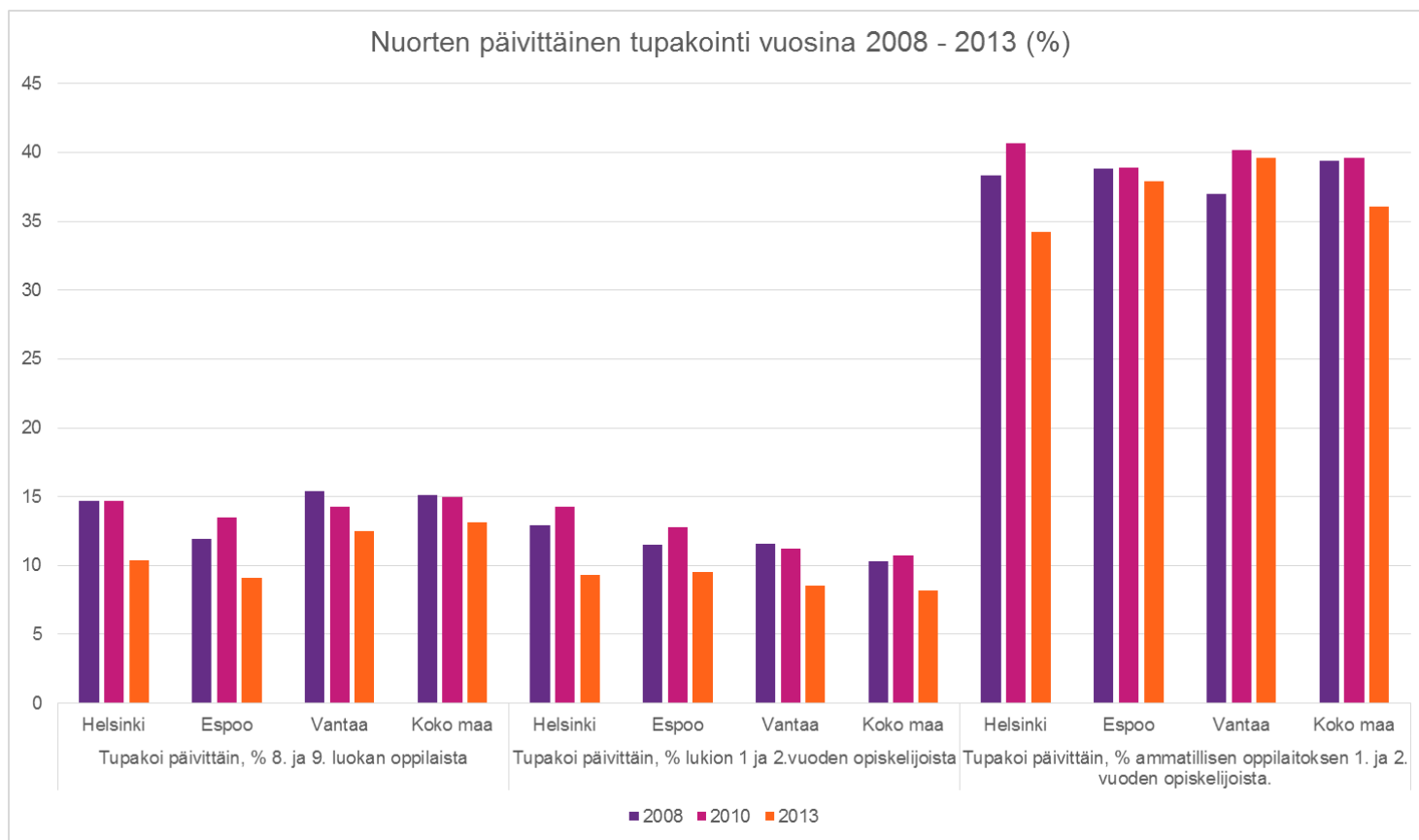

Vuosi	9. lk	Lukio 1. lk	AOL 1. lk
2004	19	14	-
2008	18	12	36
2010	18	13	39
2013	12	8	34

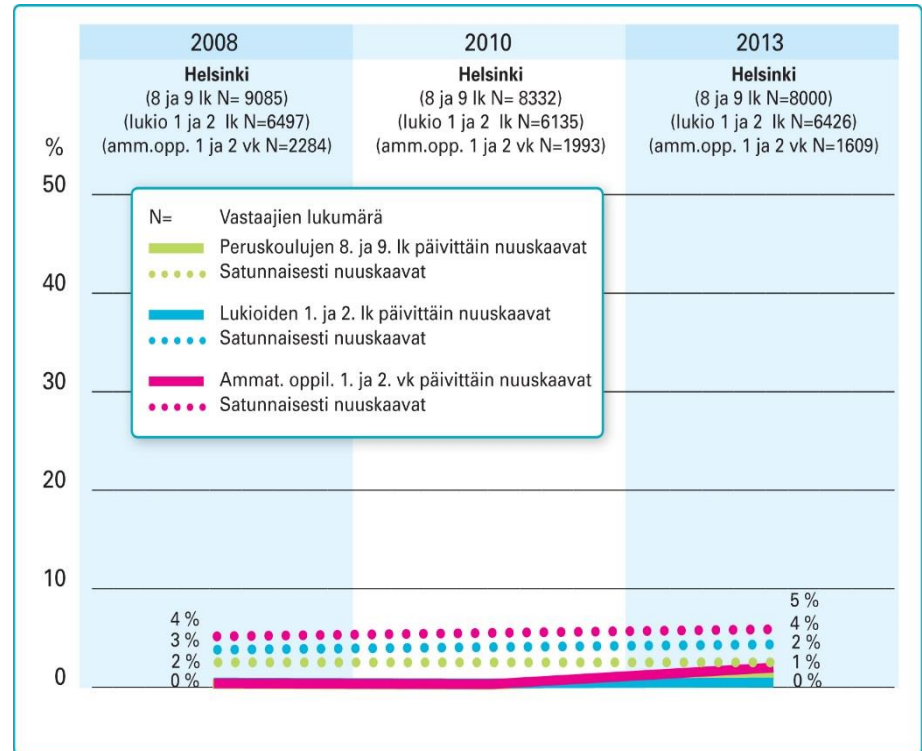
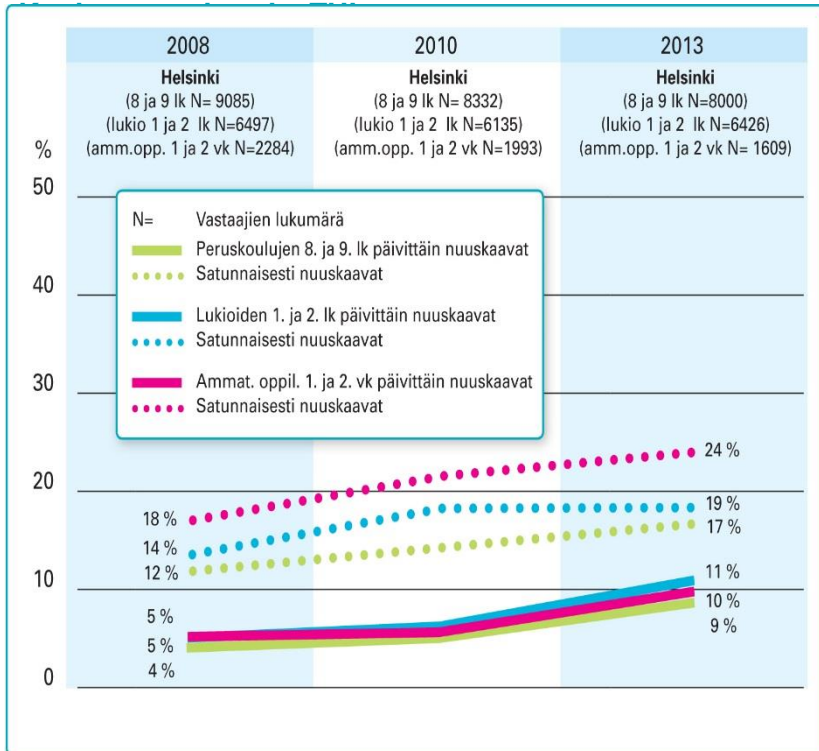
Nuorten päivittäin tupakointi Helsingissä, Espoossa, Vantaalla ja koko maassa 2008 – 2013 (%)

Lähde: Sotkanet

Poikien ja tyttöjen nuuskan käyttö Helsingissä 2008 - 2013 (%)

”Mitä harvempi kaupunkilainen tupakoi, sitä vähemmän tupakoinnista on haittoja. Siis kannustusta ja apua tupakoinnin lopettamiseen.”

Vastaajan kommentti
Savuttomuustutkimus 2014

Aikuisten päivittäinen tupakointi

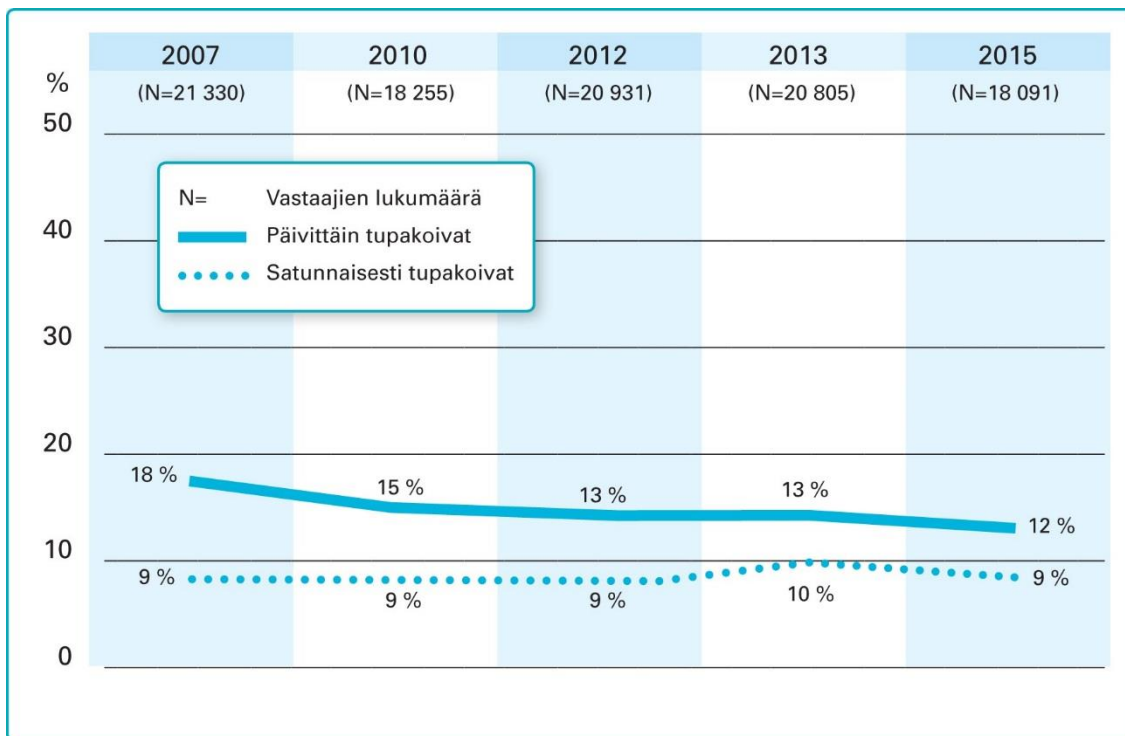
Vuosi 2005	miehet 28,7 % ja naiset 24,4 % (KTL)
Vuosi 2008	20 % (ns. Armaan päivän mittaus, N=5967, tk:ssa asioineet asiakkaat/potilaat, ei vuodeosastot)
Vuosi 2011	12 % päivittäin tupakoivia , 11 % ajoittain tupakoivia (Internet-tutkimus Savuton pääkaupunki – hankkeessa; N= 1686)
Vuosi 2014	14 % päivittäin tupakoivia, 9 % satunnaisesti tupakoivia (Internet-tutkimus N= 1156)
Vuosi 2015	18 % (asetettu tavoite)

Helsingin kaupungin henkilöstön päivittäisen tupakoinnin väheneminen 2007 – 2015 (%)

Työterveyskysely

Ohjelman rakenteen toimivuus

Ohjelma implementoitiin heti hallintokuntiin arkitoimintaan ja samalla luotiin rakenteet hallintokuntien savuttomuustyölle. Ohjelmalla ei ollut erillistä projektipäällikköä.

- Ohjelmalle asetettiin ohjausryhmä, jonka tehtävänä oli arvioida ohjelman etene- mistä säännöllisesti, ohjausryhmä käytti seurantavaltaa.
- Ohjelmalla on ollut systemaattinen seuranta omine mittaristoineen. Kaupungin- valtuuston poliittinen tuki on ollut sen yhtenä vahvuutena.
- Ohjelmaa on toteutettu laajassa verkostoyhteistyössä kansanterveysjärjestöjen kanssa pitkäjänteisesti.

Jatkotoimenpide-ehdotukset:

1. Helsingin kaupunki jatkaa Savuton Helsinki – kriteereiden toteuttamista kaupungissa
2. Savuttomuus ja nikotiinittomuustyön tueksi muodostetaan koordinoiva asiantuntijaverkosto
3. Savuttomuus-sanalla rinnalle otetaan käyttöön nikotiinittomuus
4. Henkilökunnan savuttomuuden tukeminen sisällytetään osaksi työhyvinvoinnin johtamista
5. Sosiaali- ja terveystieteiden virastossa jatkuvat tupakoinnin ehkäisyyn ja vieroitukseen liittyvät asiantuntijapalvelut
6. Tupakoinnin sekä nuuskan ja sähkösavukkeiden käytön seuranta ja raportointia jatketaan osana kaupungin strategiaohjelman toteutumisen seuranta ja terveydenhuoltolain mukaista hyvinvoinnin seuranta

Helsingissä tupakan ja muiden nikotiinituotteiden ehkäisyn uudet tavoitteet vuoteen 2025 määritellään seuraavasti

Tavoite	Mittari	Lähde
Alle kahdeksan prosenttia 20–64-vuotiaista käyttää tupakka- tai nikotiinituotteita.	THL, Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus ATH	Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma
Nuorten päivittäinen tupakan ja nuuskan käyttö vähenee sekä niiden käytössä näkyvät erot kaventuvat opiskelijaryhmien välillä. Uudeksi seurantakohteeksi otetaan sähkösavukkeet.	THL, Kouluterveyskyselyn lukion ja toisen asteen ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat	Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma
Koululaisten päivittäinen tupakan ja nuuskan käyttö vähenee. Uudeksi seurantakohteeksi otetaan sähkösavukkeet.	THL, Kouluterveyskyselyn peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat	Helsingin asettama oma tavoite
Vuoteen 2040 mennessä enintään kaksi prosenttia helsinkiläisistä 20–64-vuotiaista käyttää tupakkatuotteita.	THL, Alueellinen terveys- ja hyvinvointitutkimus ATH	Tupakkapoliittinen toimenpideohjelma

Savuton kaupunki

Rökfri stad